

УДК 007 : 304 : 070

ПРОБЛЕМИ ФОРМИ В ЖУРНАЛІСТИЦІ

ДЕЯК-ЯКОБИШИН Олена,

здобувач, e-mail: yakobushun@mail.ru

МЕЛЕЩЕНКО Олександр,

д-р філол. наук, проф., e-mail: meleshchenko1@ukr.net

Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, вул. Мельникова, 36/1, Київ, Україна.

Розглядається проблематика форми в теорії журналістики й у теорії і методиці журналістської творчості. Розрізняються форми: 1) видів журналістики в цілому (преси, радіомовлення, телебачення, інтернет-ЗМІ, інформаційних агентств); 2) окремо взятого виду журналістики (групи пресових видань/окремого періодичного видання, сукупності радіотелепередач і програм/окремої радіотелепередачі, сукупності випусків інтернет-сайтів і порталів/окремого випуску інтернет-сайту, сукупності випусків інформаційних агентств/окремого випуску інформаційного агентства; 3) журналістського (публіцистичного) твору; 4) збирання журналістами емпіричних даних; 5) представлення журналістами створених журналістських (публіцистичних) творів.

Цілі статті переслідують впорядкування наведених вище форм. Основні результати дослідження полягають у виокремленні двох останніх (названих вище) груп, які досьогодні або змішувалися з методами отримання та представлення здобутої журналістами інформації, або зараховувалися до третьої групи у вигляді жанрових форм. Головні висновки дослідження: недостатнє знання деякими журналістикознавцями теорії журналістики (зокрема, розділів «Структура основних понять журналістики» та «Журналістика як галузь творчої діяльності») і теорії і методиці журналістської творчості (зокрема, розділу «Форми журналістської діяльності»).

***Ключові слова:** журналістика, теорія, творчість, діяльність, форми, колумністика, колонка, авторський, жанр.*

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в теорії журналістики (зокрема, в розділах «Структура основних понять журналістики» та «Журналістика як галузь творчої діяльності») і в теорії і методиці журналістської творчості (зокрема, в розділі «Форми журналістської діяльності») спостерігається певна термінологічна невпорядкованість, яку можна пояснити нечітким методологічним підходом до розкриття суті категорій і понять журналістики. У результаті виникає плутанина в дефініціях, яку необхідно усунути.

Цю й суміжну теми досліджували кияни – Ю. Лазебник, Д. Прилюк, А. Москаленко, В. Качкан, Р. Слободянюк, В. Шкляр; львів'яни – Д. Григораш, В. Здоровега, Ю. Шаповал, харків'янин І. Михайлин та ін. Однак жоден із названих і неназваних науковців так і не вирішив цієї проблеми.

Мета статті – впорядкування форм видів журналістики в цілому, окремих видів журналістики, журналістського (публіцистичного) твору, збирання журналістами фактажу майбутнього твору та його представлення в готовому творі.

Із поставленої мети випливають **завдання:** 1) виокремити форми видів журналістики як у цілому, так і в кожному окремому виді журналістики; 2) підтвердити основну форму журналістського (публіцистичного) твору; 3) класифікувати форми збирання журналістами фактажу майбутнього твору та його представлення в готовому творі.

У дослідженні використовувалися такі **методи:** спостереження (простого, систематичного, журналістського, наукового) дав змогу одержати безпосереднє знання про форми журналістики; методи індукції та дедукції, аналогій, порівняння, коментування, зіставлення, протиставлення, аналізу та синтезу наукової інформації дали змогу доповнити дані простого спостереження; метод класифікації дав змогу з'ясувати зв'язки і закономірності розвитку досліджуваних об'єктів; використовувалося при цьому групування дало змогу поділити цілісну сукупність форм журналіст-

тики на однорідні групи так, щоб розходження всередині групи були менші, ніж між групами.

Результати й обговорення. Будь-якому виду журналістики властивий так званий антропоцентризм. Іншими словами, друковане чи електронне видання, телерадіо-передача або випуск інформаційного агентства є штучним породженням з огляду на те, що створюється людьми та для людей. Проф. Б. Місонжников, досліджуючи друковане видання, зауважував, що останнє, як явище семіотичного характеру, ви-нятковно насичене символікою різного ґатунку, і людина, сама осмислено створюючи книгу, журнал чи газету, починає зазнавати на рідкість інтенсивного впливу з їх-нього ж боку, ще більше занурюється в універсум, багатий на символи та міфи [1, с. 12–13]. Те ж саме можна говорити і про інші види журналістики.

Відзначений універсум являє собою складний багатокомпонентний різноманітний комплекс, який слід сприймати як цілісну організацію, єдиний текст, відтво-рений у результаті логічно детермінованого складу безлічі найрізноманітніших за типом знаків, що в сукупності виконують спільну функцію комунікативного при-значення – передають масовій аудиторії візуальну інформацію, сприйняття якої по-роджує відповідні ідеї та почуття, що впливають на поведінку індивіда, прийняття ним тих чи інших рішень. У результаті виходить єдиний дискурс на основі спільного ідейного та логічного підґрунтя.

Кожний вид журналістики винятково глибоко інтегрований з явищами загаль-ного та неподільного соціокультурного розвитку. Через це будь-який вид журналіс-тики, як об'єкт, може розглядатися в єдності усіх формоутворювальних елементів і презентуватися як «опредмечена діяльність» суб'єкта (у нашому випадку – журна-ліста. – Авт.) [2, с. 260]. Відзначені вище найрізноманітніші за типом знаки універ-суму утворюють усередині себе та між собою досить своєрідні зв'язки: з одного боку, вони достатньо замкнуті в собі та самодостатні, з другого – вони гранично гетероген-ні, що не може не породжувати відповідної додаткової семантики, з третього – ця різноманітність не штовхає їх на відторгнення одне від одного, на розривання тканини спільного тексту. До речі, цю гармонію єдності відзначає також іспанський філософ Х. Ортега-і-Гассет [3, с. 296].

Ось чому в філософії поняття форми невіддільно від поняття змісту, оскільки, згідно із законами формальної логіки, вони не існують одне без одного, відокремле-но [4, с. 6]. У журналістиці Д. Прилюк аналогічно розглядає форму – винятково в її тісному зв'язку із змістом: «Форма є спосіб об'єктивного існування і вираження змісту. Ця діалектична єдність зумовлена боротьбою протилежностей. Зміст завжди оформлений, форма завжди змістовна» [5, с. 37].

Автори навчального посібника «Майстерність журналіста» пішли ще далі, трак-туючи форму як «спосіб існування і вираження змісту, його різних модифікацій»; для них форма – це «внутрішня організація змісту, а також його зовнішні обриси (що особливо важливо для журналістики)» [6, с. 92]. Іншими словами, внутрішньо насичена, багатопланова форма не може підмінятися чи обмежуватися якоюсь з її сторін (наприклад, жанром, мовою тощо). Тим самим усіх дослідників застережено від спрощеного розуміння категорії форми, коли до уваги береться лише поверхова, схематична сторона явища.

Крім цього, логіка наведеного вище дослідження диктує, що зміст і форма мають різ-номанітний характер. Ієрархічний ряд змісту й форми різних рівнів набирає при цьому такого вигляду: 1) зміст і форма окремого журналістського твору; 2) зміст і форма окре-мого номера газети; 3) зміст і форма окремого видання або групи видань, преси в цілому.

Висновок звідси випливає такий: категорія форми постає представленою низкою груп основних елементів:

а) жанрово-визначальні (різні модифікації жанрів, добірки, рубрики, розділи, цикли, тематичні полоси, номери);

б) сюжетно-композиційні (сюжет, композиція, верстка, співвідношення частин газети, шрифтове вирішення, ілюстративне оформлення);

в) лексико-стилістичні (мова, стиль, набір зображувально-виражальних засобів, тон, індивідуальна манера автора, стиль видання) [6, с. 93].

По суті, це внутрішні та зовнішні форми відповідно трьох груп:

1) форми видів журналістики в цілому (преси, радіомовлення (РМ), телебачення (ТБ), інтернет-ЗМІ, інформаційних агентств);

2) форми окремо взятого виду журналістики (групи пресових видань / окремого періодичного видання, сукупності радіотелепередач і програм / окремої радіотелепередачі, сукупності випусків інтернет-сайтів і порталів / окремого випуску інтернет-сайту, сукупності випусків інформаційних агентств / окремого випуску інформаційного агентства;

3) форми журналістського (публіцистичного) твору (в основному мається на увазі той чи інший жанр як форма).

У цьому місці теоретики та практики журналістики ставлять крапку, вважаючи, що перші дві групи остаточно досліджені, а зміни (видозміни) в третій групі автоматично можуть бути зараховані до нових або дифузійних жанрових форм. Саме тут дослідники журналістики, на погляд авторів цього дослідження, роблять помилку, оскільки забувають як про теорію журналістики, так і про теорію і методику журналістської творчості.

Натомість у третій групі, що стосується журналістського (публіцистичного) твору, із формами склалася, на думку авторів цього дослідження, вкрай непроста і заплутана ситуація. Окремі журналістикознавці і в нашій країні, і в країнах СНД, Балтії, Закавказзя, Середньої Азії (пострадянський простір), і в інших країнах Європи, Азії, Африки, Америки, Австралії змішують воедино традиційні на їхніх теренах жанри із формами збирання журналістами емпіричних даних, а також формами представлення журналістами створених журналістських (публіцистичних) творів, видаючи останні за новітні жанрові формоутворення.

З одного боку, це природно, що підтверджує й Р. Слободянюк: «Коли ж брати її (тобто форму. – Авт.) на рівні окремого журналістського твору, то тут мова може йти насамперед про жанр як спосіб існування і вираження змісту такого твору» [7, с. 55]. Але з іншого боку, подібна перманентна практика може перетворитися на гігантоманію та набути абсурдного смислу, коли все поспіль – і жанри-гібриди, і форми журналістської діяльності – зараховуватимуться до «новітніх» «жанрових утворень». Уже сьогодні маємо адепта цієї тенденції в особі О. Тертичного, який у своїй праці запропонував 42 жанри [8]. І це з урахуванням того, що дослідження цього автора було виконано п'ятнадцять років тому; мабуть, відтоді кількість «нових жанрів» у його інтерпретації цілком може наблизитися до сотні одиниць...

У зв'язку з цим потрібно наголосити ось на чому. По-перше, теорія журналістики й теорія і методика журналістської творчості ніколи не були сильною стороною ані так званої «острівної» журналістики (науковців Великобританії, США, Австралії, Японії та їхніх географічно-журналістських сателітів), ані континентальної журналістики (за винятком учених Німеччини й частково Франції). Школи журналістики, створювані на Заході при університетах і редакціях ЗМІ, починаючи з 1909 р., мали на дві третини практичне спрямування.

Утім, це визнають і інші науковці, котрі вивчали американський та європейський досвід. «У США, – стверджує І. Кумилганова, – немає єдиних загальнонаціональних програм навчання, університети та коледжі мають свої власні навчальні програми» [9, с. 231–232]. «На Заході, де, як відомо, журналістики як наукової дисципліни не існує, – зауважує з цього приводу Л. Євтушенко, – мас-медіа в університетських школах журналістики вивчають дипломовані політологи, міжнародники, юристи, економісти, історики, культурологи, соціологи, психологи, педагоги, лінгвісти,

літературознавці, дизайнери тощо в пропорції приблизно 35 : 65, де перша цифра означає обсяг теоретичних знань, а друга – обсяг отриманих практичних навичок і умінь. Журналістикознавчі дослідження провадяться в основному в практичній площині, на замовлення наукових чи освітніх центрів, самих редакцій тощо.

Кожен із західних представників названих вище наукових дисциплін, хоче він цього чи ні, змушений оперувати методологічним інструментарієм власної науки, тим самим відкидаючи методологію журналістики як наукової дисципліни. У результаті вивчення чи то діяльності конкретного засобу масової інформації, чи то конкретної журналістської або публіцистичної діяльності якоїсь певної персоналії, специфіка редакційної роботи виявляється проаналізованою не сповна – як це могли зробити, скажімо, дипломовані журналісти, знавці теорії, історії та практики мас-медіа.

З огляду на це праці науковців Заходу можуть бути використані нами лише частково – в основному, в плані певної кількості деталей, фактів...» [10, с. 16].

По-друге, у гонитві чи то за науковою новизною, чи то за новітніми тенденціями, «неофіти» західного журналізму майже завжди «з водою виплескують і дитину». Переконаливо про це говорить О. Миронова: «Пропонуючи до обговорення питання про трансформацію жанрів у сучасній журналістиці, цікаво звернутися до практики інших видів творчої діяльності. І тут ми побачимо цікаву закономірність: поява в живопису «Чорного квадрата» К. Малевича не звільнило митців-початківців від необхідності вчитися писати пейзажі та натюрморти; а модні твори постмодерністів, які заперечують усі літературні традиції, не скасували й досі існуючих роману, поєсти та оповідання.

Це дає підстави передбачати, що жанр – явище більш консервативне та стає, ніж уявляється деяким дослідникам. Є підстави стверджувати, що саме традиційна класифікація жанрів відображає систему сталих форм у журналістиці, що історично склались.

Слід особливо підкреслити, що розуміння жанрової класифікації насамперед значуще для журналістів-початківців, котрі лише освоюють фах. Для майстрів слова ця проблема вже не актуальна, тому що, як стверджував Л. Толстой, будь-який твір, що «виходить із посередності», тобто творчо самотутній, унікальний за своєю формою та не вкладається у загальноприйняті канони.

Ми виходимо з того, що журналістські жанри єдині в усіх видах ЗМІ, відмінний лише арсенал засобів для відображення дійсності, який є розпорядженні журналіста. Так, якщо йдеться про репортаж як про форму наочного відображення дійсності, то у газетяра є лише один інструмент – слово, у радіожурналіста – ще й звук, а на телевізійника працює аудіовізуальний синтез. Таким чином, усією сукупністю доступних йому засобів автор репортажу намагається створити ефект присутності на місці події. У подібних випадках правомірно говорити не про трансформацію жанрів, а про їхню адаптацію до «мови» електронних ЗМІ.

Що стосується художньо-публіцистичних жанрів, які вважаються неактуальними у століття інформації і відтак такими, що вимирають, то є й інше пояснення ситуації: це не жанри не запитані, це «сучасні журналісти ще не доросли до деяких жанрів» [11, с. 69–70].

Розглянемо окреслену плутанину на прикладі колумністики. Зі статті в статтю, із дисертації в дисертацію численні науковці, як мантру, повторюють, що колонка, мовляв, це особливий жанр, який формується сьогодні й актуалізує особистісні переживання автора з конкретного приводу у вигляді демонстрації точки зору суб'єкта висловлювання; що будь-яка суперечка про те, чи є колонка жанром, зводиться, по суті, до одного: чи можливо вписати колонку в ту або іншу жанрову систему, чи ні, тобто фактично це питання класифікації [12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21]. Однак із теоретичних міркувань залишається незрозумілим: до якої групи жанрів – аналітично-публіцистичних чи художньо-публіцистичних – нале-

жить авторська колонка. (С. Ярцева взагалі пропонує її поставити на стику названих двох груп.)

Дотичні до окресленої проблематики дисертаційні дослідження О. Голік [22], О. Кирилової [23], І. Растегара [24], С. Шебеліста [25], однак і вони, розглядаючи відповідно взаємозбагачення та взаємкореляцію жанрів, явище персонального журналізму, колонку редактора в іранській пресі, місце і роль української есеїстики в системі журналістських жанрів, не дають вичерпної відповіді, що ж собою являє таке явище, як авторська колонка, вона ж колумністика. При цьому і названі вище науковці, і неназвані (список вийде чималенький) роблять ті чи інші обмовки, говорячи про авторську колонку як жанр. Більш-менш придатна в цьому ключі для цитування С. Успенська, яка відзначає, що «колумністика – це не лише поєднання різних жанрових ознак. Це ще й злиття ознак жанру та форми подання журналістського матеріалу. Отже, авторська колонка – це жанр дифузійної форми, який контамінує в собі не лише ознаки власне жанру (жанрів), а й форм-ми» [26, с. 240–241].

Отже, й самі науковці якщо достеменно не знають, то інтуїтивно відчують, що колонку стовідсотково не можна назвати «чистим» жанром. Автори цієї статті стверджують, що в цьому випадку відбувається плутанина форми: жанр як формоутворення (згідно з теорією журналістики) плутають з однією з форм представлення журналістами створених журналістських (публіцистичних) творів (згідно з теорією і методикою журналістської діяльності).

Обґрунтуємо це твердження спочатку на прикладі такої форми збирання журналістами емпіричних даних, як рейд. Типовий приклад практики роботи будь-якої редакції: представники органів місцевого самоврядування разом з представниками ЗМІ ідуть на місцеві ринки з метою з'ясування якості продукції, що там продається, перевірки економічно обґрунтованих цін, встановлення можливих фактів обваження чи обрахування покупців. Під час рейду відбувається збирання емпіричних даних (фактажу для майбутньої публікації/ефірного виступу). А вже під час аналізу зібраних фактів, відкидання одних, залишення інших, їхньої обробки, компонування, безперечного впливу редакційних потреб журналісти можуть обрати абсолютно різні жанри для подачі зібраної інформації масовій аудиторії. Так, пресовики, інтернетники та агенційники, залежно від інформаційної політики своїх редакцій, можуть використати замітку, розширену замітку, звіт, репортаж, кореспонденцію як жанри оперативного реагування; радіюники й телевізійники відповідно – сюжет в інформаційному випускові новин, радіотелезвіт, радіотелерепортаж, радіотелекореспонденцію. Крім цього, виявлені порушення на ринку (або натяк на них) можуть стати підставою для використання жанрів більш «далекобійних» – аналітичної статті, проблемної статті, постановочної статті, журналістського розслідування тощо. При цьому ніхто не може назвати рейд «новітнім» «жанром».

Та ж сама ситуація і з колумністикою. Не потрібно нічого нового вигадувати. Все нове, як відомо, є добре забуте старе. Адже існують такі жанри, як публіцистичний роздум (як варіант – слово) чи публіцистичні нотатки (як варіант – нотатки публіциста). Це дійсно синкретичні жанри, які зазнають конвергенціонального впливу. В них можна бачити фрагменти різних жанрів з усіх трьох груп – інформаційно-публіцистичних, аналітично-публіцистичних і художньо-публіцистичних. У зв'язку з цим неправомірно, на наш погляд, ставити поряд поняття «колумністика» та «есе» («есеї»). Адже останній виступає «чистим» жанром зі своїми ознаками, давно описаними науковцями.

Висновки. 1. Встановлено, що види журналістики як у цілому, так і кожен окремо, мають форми, які зазвичай відомі, але практично ніде у фаховій літературі не згадуються у такому контексті:

– для друкованої періодики – формати видань А2, А3, А4 як зовнішні форми, а також інфографіка (візуально) як форма внутрішня;

– для радіомовлення і телебачення – інформаційний випуск, радіотележурнал, серія (цикл) ефірних передач, радіотелеканал як зовнішні форми, а також верстка, інфографіка як форма внутрішня (для ТБ – у візуальний спосіб, а для РМ – в аудіоспосіб);

– для інтернет-ЗМІ – інформаційна стрічка новин, сукупність аналітичних матеріалів під різними рубриками, веблоги, моблоги як зовнішні форми, а також верстка, вибрані фото, відеоаудіозаписи, малюнки, колажі, шаржі, «фотожаби», меми і т. д., текстові архіви випусків, інфографіка у відео- і аудіоспособи як внутрішні форми;

– для інформаційних агентств – інформаційна стрічка новин, бюлетень, вісник як зовнішні форми; для внутрішнього використання – корпоративна газета (сайт).

Далі, кожен з видів журналістики має вироблену інформаційну політику. Про форми реалізації останньої (регулярне проведення принципово важливих проблемно-тематичних ліній, які втілюються у рубриках і рубрикових передачах, організація кампаній, публікація великих окремих матеріалів/ оприлюднення окремих виступів в ефірі та в запису, регулярні виступи провідних журналістів і публіцистів, заплановані чи спонтанні нескінченні приватні виступи експертів, читачів, слухачів, глядачів) говорить лише Є. Прохоров [27, с. 220–222].

2. Підтверджено, що жанр є основною формою журналістського (публіцистичного) твору.

3. Подаються у класифікованому вигляді форми збирання журналістами фактажу майбутнього твору та його представлення в готовому творі.

Вони є призабуті, традиційні [28, с. 48–62] та нові.

Форми збирання журналістами емпіричних даних: ударна бригада преси; бригада трудової допомоги; громадський «буксир»; пост наскрізного контролю; одноденний рейд; об'єднаний рейд; журналістське шефство; контрольний наскрізний маршрут.

Форми представлення журналістами створених журналістських (публіцистичних) творів: колонка редактора; колонка (відомого, авторитетного, популярного) журналіста (авторська колонка); «жива газета»; «світлова газета»; «наскрізна газета»; «тривожний листок»; бюлетень; рапорт про підсумки; «газета на вагонетці (вагоні)»; «німа газета» (газета-карикатура); фотогазета; газета-вирізка (з матеріалами багатотиражних, районних та обласних газет з профільного питання); «бойовий листок»; «блискавка».

Спільні форми: круглий стіл; заочний круглий стіл; перекличка; виїзна редакція; роз'їзна редакція; корпункт на підприємстві; виставка преси; конкурс преси; огляд-конкурс преси; зліт редколегій; зліт робкорів (сількорів, воєнкорів, юнкорів); товариський суд; змагання газет; звернення; лист-звернення; відкритий лист; дошка пошани; дошка ганьби; вітрина браку; газетна вітрина; листки дії; щоденник; особистий альбом як різновид щоденника; нарада редакторів; нарада редколегій; нарада редакційної ради.

1. Мисонжников Б. Я. Феноменология текста (соотношение содержательных и формальных структур печатного издания) / Б. Я. Мисонжников. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2001. – 490 с.

2. Идеалистическая диалектика в XX столетии : (критика мировоззренческих основ не-марксистской диалектики) / А. С. Богомолов, П. П. Гайденко, Ю. Н. Давыдов и др. – М. : Просвещение, 1987. – 590 с.

3. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? / Х. Ортега-и-Гассет. – М. : Наука, 1991. – 679 с.

4. Виноградов С. Н. Логика : учеб. / С. Н. Виноградов, А. Ф. Кузьмин. – М. : Высшая шк., 1954. – 257 с.

5. Прилюк Д. М. Теорія і практика журналістської творчості / Д. М. Прилюк. – К. : Вища шк., 1973. – 192 с.

6. *Мастерство журналиста* / под ред. В. М. Горохова. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1977. – 412 с.

7. *Слободянюк Р. Д.* Журналістська майстерність (розділ «Журналістський твір: структура та елементи змісту»): консп. лекцій для студ. Ін-ту журналістики / Р. Д. Слободянюк. – К. : ВПЦ «Київський університет», 1994. – 60 с.

8. *Тертичный А. А.* Жанры периодической печати : учеб. пособ. / А. А. Тертичный. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 312 с.

9. *Кумылганова И. А.* Преподавание профессиональной этики в школах журналистики США / И. А. Кумылганова // Профессия – журналист: вызовы XXI века: сб. материалов междунаро. науч. конф. «Журналистика 2006», М., 5–8 февр. 2007 г. – М., 2007. – 342 с.

10. *Євтушенко Л. В.* Німецька преса повоєнних років та її роль у соціально-культурному становленні демократичної держави : дис. ... канд. соц. ком. : 27.00.04 – теорія та історія журналістики / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка / Л. В. Євтушенко. – К., 2011. – 231 с.

11. *Миронова О. С.* Жанры журналистики: трансформация или адаптация? / О. С. Миронова // Журналистика в 2010 году: СМИ в публичной сфере : Материалы Международ. науч.-практ. конф., М., 7–9 февр. 2011 г. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2011. – 560 с.

12. *Ярцева С. С.* Колумнистика : история возникновения и перспективы развития : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.10 – журналистика / Воронеж. гос. ун-т / С. С. Ярцева. – Воронеж, 2011. – 22 с.

13. *Галич В. М.* Колонка як жанр / В. М. Галич // Вісник Луганського нац. університету ім. Т. Шевченка. Філологічні науки. – 2009. – № 3. – С. 223–233.

14. *Звелідовська Л.* Авторські шпальти письменників: патент на власну думку / Л. Звелідовська, Н. Остапенко // Стиль і текст. – 2009. – Вип. 10. – С. 131–138.

15. *Звелідовська Л.* Авторська шпальта сучасного іспанського письменника Хав'єра Маріяса / Л. Звелідовська // Журналистика. – 2010. – Вип. 9 (34). – С. 96–102.

16. *Звелідовська Л.* Колумністика як жанр публіцистики / Л. Звелідовська // Образ. – 2010. – Вип. 11. – С. 40–46.

17. *Звелідовська Л. І.* Контент авторських шпальт сучасних іспанських письменників Хав'єра Маріяса, Розі Монтеро та Артуро Переса-Реверте : автореф. дис. ... канд. соц. ком. : 27.00.04 – теорія та історія журналістики / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка / Л. І. Звелідовська. – К., 2012. – 20 с.

18. *Морозова О.* Жанрово-стилістичні особливості авторської колонки / О. Морозова // Стиль і текст. – 2009. – Вип. 10. – С. 186–193.

19. *Нестеренко Ю.* Жанр авторської колонки в сучасних періодичних виданнях України / Ю. Нестеренко // Стиль і текст. – 2009. – Вип. 10. – С. 178–185.

20. *Гаврилюк І.* Сучасна українська колумністика: особливості розвитку / І. Гаврилюк // Журналистика. – 2011. – Вип. 10 (35). – С. 117–121.

21. *Шидловська Є.* Есей-колонка журналу «Країна» / Є. Шидловська // Журналистика. – 2012. – Вип. 11 (36). – С. 182–188.

22. *Голік О. В.* Взаємкореляція та взаємозбагачення жанрів: новітні тенденції розвитку журналістської творчості : автореф. дис. ... канд. соц. ком. : 27.00.04 – теорія та історія журналістики / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка / О. В. Голік. – К., 2009. – 17 с.

23. *Кирилова О. В.* Концепція персонального журналізму у пресі Сполучених Штатів Америки (історія формування та сучасний аспект проблеми) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.01.08 – журналистика / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка / О. В. Кирилова. – К., 2004. – 20 с.

24. *Растегар І.* Інформаційно-тематична характеристика колонки редактора в іранській пресі : автореф. дис. ... канд. филол. н. : 10.01.08 – журналистика / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка / І. Растегар. – К., 2005. – 18 с.

25. *Шебеліст С. В.* Особливості розвитку сучасної української есеїстики в системі журналістських жанрів : автореф. дис. ... канд. соц. ком. : 27.00.04 – теорія та історія журналістики / С. В. Шебеліст / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – К., 2009. – 18 с.

26. *Успенская С. С.* Колумнистика: проблемы жанровой идентификации / С. С. Успенская // Вестник ВГУ. Серия: Филология. Журналистика. – 2007. – № 1. – С. 240–244.

27. *Прохоров Е. П.* Введение в теорию журналистики : учеб. пособ. / Е. П. Прохоров. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1995. – 294 с.

28. *Головин Ю. М.* Урало-Кузбасская рабкоровская цепь (1930–1933 гг.) / Ю. М. Головин // Советская журналистика. История, традиции, опыт / сост. С. В. Каравашкова ; под ред. А. Л. Мишурина. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1973. – Вып. I. – 86 с.

УДК 007 : 304 : 070

Проблемы формы в журналистике

Деяк-Якобишин Елена, соискатель,

Мелешенко Александр, д-р филол. н., проф.

Рассматривается проблематика формы в теории журналистики и в теории и методике журналистского творчества. Различаются формы: 1) видов журналистики в целом (печати, радиовещания, телевидения, интернет-СМИ, информационных агентств); 2) отдельно взятого вида журналистики (группы печатных изданий/отдельного периодического издания, совокупности радиотелепередач и программ/отдельной радиотелепередачи, совокупности выпусков интернет-сайтов и порталов/отдельного выпуска интернет-сайта, совокупности выпусков информационных агентств/отдельного выпуска информационного агентства; 3) журналистского (публицистического) произведения; 4) сбора журналистами эмпирических данных; 5) представления журналистами созданных журналистских (публицистических) произведений. Цели статьи преследуют упорядочение приведенных выше форм. Основные результаты исследования состоят в выделении двух последних (названных выше) групп, которые до сих пор либо смешивались с методами получения и представления добытой журналистами информации, либо засчитывались к третьей группе в виде жанровых форм. Главные выводы исследования: недостаточное знание некоторыми журналистскооведами теории журналистики (в частности, разделов «Структура основных понятий журналистики» и «Журналистика как отрасль творческой деятельности») и теории и методики журналистского творчества (в частности, раздела «Формы журналистской деятельности»).

Ключевые слова: журналистика, теория, творчество, деятельность, формы, колумнистика, колонка, авторский, жанр.

Problems of Form in Journalism Creativity

Olena Dejak-Yakobushyn, e-mail: yakobushun@mail.ru,

Olexander Meleshchenko, e-mail: meleshchenko1@ukr.net,

Institute of Journalism of Taras Shevchenko National University of Kyiv, 36/1, Melnykova street, Kyiv, 04119, Ukraine.

The form problematic is considered in the theory of journalism and in the theory of creativity procedure in journalism. Forms are discriminated: 1) of kinds of journalism as a whole (press, broadcasting, television, Internet media, information agencies); 2) separately the taken kind of Journalism (the group of printed newspapers and/or magazines/separately the taken printed newspaper and/or magazine, set of broadcasts and telecasts/set of radio programs and television programs, separately the taken broadcast and telecast, set of Internet sites and portals/ separately number of Internet site, set of information agencies/ separately number of information agency; 3) journalistic (publicism) product; 4) gathering by journalists of empirical data; 5) representation by journalists of the created journalistic (publicism) products. Article purposes pursue streamlining resulted above forms. The basic results of research consist in allocation of two last (named above) groups, which or mixed up till now with methods of reception and representation of the information extracted by journalists, or were set off to the third group in the form of genre forms. The main outputs of research: insufficient knowledge of the theory of journalism from some scientists-journalists (in particular, sections «Structure of the basic concepts of journalism» and «journalism as a branch of creative activity») and insufficient knowledge of the theory of creativity procedure in journalism (in particular, section «forms of journalistic activity»).

Key words: journalism, theory, creativity, activity, forms, columns, author, genre.

1. Misonzhnikov B. J. Text phenomenology (a parity of substantial and formal structures of the printing edition) / B. J. Misonzhnikov. – SPb. : St.-Petersburg University Press, 2001. – 490 p.
2. Idealistic dialectics in XX century: (criticism of world outlook bases of not Marxist dialectics) / A. S. Bogomolov, P. P. Hajdenko, Yu. N. Davydov & others. – M. : Prosveshchenie, 1987. – 590 p.
3. Ortega-i-Gasset Kh. What is philosophy? / Kh. Ortega-i-Gasset. – M. : Nauka, 1991. – 679 p.
4. Vinogradov S. N. Logic : textbook / S. N. Vinogradov, A. F. Kuzmin. – M. : Vysshaya Shkola, 1954. – 257 p.
5. Pryliuk D. M. Theory and Practice of Journalism Creativity / D. M. Pryliuk. – K. : Vyshcha Shkola, 1973. – 192 p.
6. Skill of the journalist / ed. By V. M. Gorokhov. – M. : Moscow University Press, 1977. – 412 p.
7. Slobodianiuk R. D. Skill of the Journalism (Section «Product of the Journalism: frame and content's units») : the abstract of lectures for students of Institute of Journalism / R. D. Slobodianiuk. – K. : VPST «Kyiv University», 1994. – 60 p.

8. *Tertychnyj A. A.* Periodicals genres : textbook / A. A. Tertychnyj. – M. : Aspect Press, 2000. – 312 p.
9. *Kumylganova I. A.* Professional etiquette teaching at schools of journalism of the USA / I. A. Kumylganova // The collection of publications of the international scientific conference «Journalism 2006», Moscow, February, 5–8th, 2007. – M., 2007. – 342 p.
10. *Evtushenko L.V.* German press of post-war years and its role in socio-cultural formation of a democratic state: Dissertation for Degree of Candidate in Social Communications, in the Specialty 27.00.04 – Theory and History of Journalism. – Taras Shevchenko National University of Kyiv; Institute of Journalism / L.V. Evtushenko. – Kyiv, 2011. – 231 p.
11. *Mironova O. S.* Journalism genres: conversion or acclimatization? / O. S. Mironova // Journalism in 2010 : mass media in public sphere // The collection of publications of the international scientific conference, Moscow, February, 7–9th, 2011. – M. : Moscow University Press, 2011. – 560 p.
12. *Jartseva S. S.* Columnism: emergence and prospect for the development history: Thesis for Degree of Candidate in Philology, in the Specialty 10.01.10 – Journalism. – Voronezh State University; Faculty of Journalism / S. S. Jartseva. – Voronezh, 2011. – 22 p.
13. *Galiych V. M.* Column as a genre / V. M. Galych // Bulletin of Taras Shevchenko National University of Lugansk. Philological – sciences. 2009. – № 3. – P. 223–233.
14. *Zvelidovska L.* Authoring Headings of Writers: the Patent for Characteristic Judgment / L. Zvelidovska, N. Ostapenko // Style and Text. – 2009. – № 10. – P. 131–138.
15. *Zvelidovska L.* Authoring Headings of Modern Spanish Writer Havjer Marijas / L. Zvelidovska // Journalism. – 2010. – № 9 (34). – P. 96–102.
16. *Zvelidovska L.* Columnism as a genre of Publicism / L. Zvelidovska // Образ. – 2010. – № 11. – P. 40–46.
17. *Zvelidovska L. I.* Content of Authoring Headings of Modern Spanish Writers Havjer Marijas, Roza Montero, Arturo Peres-Reverte : Thesis for Degree of Candidate in Social Communications, in the Specialty 27.00.04 – Theory and History of Journalism. – Taras Shevchenko National University of Kyiv; Institute of Journalism / L. I. Zvelidovska. – Kyiv, 2012. – 20 p.
18. *Morozova O.* The Genre and Stylistic Singularities of Authoring Headings / O. Morozova // Style and Text. – 2009. – № 10. – P. 186–193.
19. *Nesterenko Yu.* The Genre of Authoring Headings in Modern Periodicals of Ukraine / Yu. Nesterenko // Style and Text. – 2009. – № 10. – P. 178–185.
20. *Havryliuk I.* The Modern Ukrainian Columnism: Evolution singularities / I. Havreliuk // Journalism. – 2011. – № 10 (35). – P. 117–121.
21. *Shidlovska Ye.* Essay-column in Country' Magazine / Ye. Shidlovska // Journalism. – 2012. – № 11 (36). – P. 182–188.
22. *Holyk O. V.* Intercorrelation and Interdressing of the Genre: The newest development trends of press creativity: Thesis for Degree of Candidate in Social Communications, in the Speciality 27.00.04 – Theory and History of Journalism. – Taras Shevchenko National University of Kyiv; Institute of Journalism / O. V. Holyk. – Kyiv, 2009. – 17 p.
23. *Kirilova O. V.* The concept of Personal Journalism in USA' Press (History of forming and the Modern Aspect of a Problem) : thesis for Degree of Candidate in Philology, in the Specialty 10.01.08 – Journalism. – Taras Shevchenko National University of Kyiv; Institute of Journalism / O. V. Kirilova. – Kyiv, 2004. – 20 p.
24. *Rastegar I.* Informational and Subject Performance of Editorial Headings in the Iranian press: Thesis for Degree of Candidate in Journalism, in the Speciality 10.01.08 – Journalism. – Taras Shevchenko National University of Kyiv; Institute of Journalism / I. Rastegar. – Kyiv, 2005. – 18 p.
25. *Shebelist S. V.* Evolution Singularities of Modern Ukrainian Essayistics in the System of Press Genre: Thesis for Degree of Candidate in Social Communications, in the Specialty 27.00.04 – Theory and History of Journalism. – Taras Shevchenko National University of Kyiv; Institute of Journalism / S. V. Shebelist. – Kyiv, 2009. – 18 p.
26. *Uspenskaja S. S.* The Columnism : the Problems of Genre Identification / S. S. Uspenskaja // Bulletin of Voronezh State University. Philology. Journalism. – 2007. – № 1. – P. 240–244.
27. *Prokhorov Ye. P.* Introduction in the Journalism Theory : textbook / Ye. P. Prokhorov. – M. : Moscow University Press, 1995. – 294 p.
28. *Golovin Yu. M.* Ural-Kuzbass Circuit of the Working Correspondents (1930 – 1933 years) / Yu. M. Golovin // Soviet Journalism. History, Traditions, Experience / The maker S. V. Karavashkova; ed. by A. L. Mishuris. – M. : Moscow University Press, 1973. – № I. – 86 p.